

Ügyiratszám: EBF-AJBH-165/2021

Védett tulajdonság: fogyatékos

Diszkrimináció területe: szolgáltatás

Diszkrimináció típusa: közvetlen hátrányos megkülönböztetés, zaklatás

Jogsértést részben megállapító határozat

A civil és érdekképviselői szervezet által képviselt kérelmező panaszt terjesztett elő a hatósághoz egy autóbuzsos személyszállítási szolgáltatást nyújtó gazdasági társasággal szemben, mivel álláspontja szerint az eljárás alá vont 2020 júniusában a szolgáltatás nyújtása során közvetlen hátrányos megkülönböztetést és zaklatást valósított meg vele szemben a fogyatékosával összefüggésben.

A fogyatékkal élő, kerekesszékes közlekedő kérelmező az eljárás alá vont menetrend szerint közlekedő helyi buszjáratán szeretett volna utazni két éves gyermekével együtt. A járaton korábban már több alkalommal, gond nélkül utazott a gyermekével együtt a kerekesszékesével – önállóan, kísérő nélkül. A sérelmezett esetben a kérelmező – a rámpa lehajtása hiányában – önállóan, gyermekével az ölében kísérelt meg felszállni a buszra, de elakadt és végül a buszvezető segítségével szállt fel a buszra. A felszállást követően a kérelmező elhelyezkedett a buszon az arra kijelölt helyen, de a busz nem indult el, mivel vita alakult ki közte és a járművezető között a kérelmező utazásának feltételeivel kapcsolatban. A buszsofőr ugyanis – kísérő és a gyermek rögzítése hiányában – nem látta biztosítottnak a biztonságos utazás feltételeit. Az üzletszabályzatra hivatkozott és azt mondta, hogy kísérő nélkül nem utazhatnak, és elhangzott az is, hogy a gyereket rögzíteni kell. Felszólította a kérelmezőt, hogy szálljanak le, mert nem biztosítottak a biztonságos utazás feltételeit. A kérelmező azonban nem akart leszállni, ragaszkodott ahhoz, hogy ők kísérő nélkül utazhatnak, mert kísérő csak a magatehetetlen embereknek kell, és nem kell rögzítés, hiszen ő fogja a gyermeket. Hangoztatta, hogy gond nélkül szokott utazni gyermekével együtt a sérelmezett járaton is, és hogy ő nem magatehetetlen, ugyanolyan joga van utazni, mint másnak. A járművezető erre azt mondta a kérelmezőnek, hogy egyedül fel se tudott volna szállni a járműre. A járművezető többször felszólította a kérelmezőt, hogy hagyják el a járművet, a kérelmező azonban erre nem volt hajlandó, ezért a járművezető a diszpécserrel történt egyeztetés után hívta a rendőrséget, és a kérelmező végül a rendőrök felszólítására hagyta el a járművet a gyermekével együtt.

Az ügyben a hatóság tárgyalást tartott, ahol a felek egyezség kötése céljából az eljárás szünetelését kérték. Az eljárás szünetelése alatt a feleknek azonban nem sikerült egyezsége jutniuk, ezért a hatóság az ügyben döntést hozott. Az eljárásban az esetről jelen lévő két utastárs és a buszsofőr írásbeli tanúvallomást tett. A hatóságnak a döntéshozatal során abból kellett kiindulnia, hogy a vonatkozó jogszabályok alapján az eljárás alá vont köteles biztosítani az általa nyújtott autóbuzsos személyszállítási szolgáltatás mint közszolgáltatás akadálymentes és biztonságos igénybevételét a kérelmező számára az állapotának megfelelő önállósággal. Az ehhez szükséges feltételeket az eljárás alá vontnak kell biztosítania.

A *kísérő jelenlétét* a személyszállítási szolgáltatás igénybevételéhez mind a vonatkozó jogszabály, mind az eljárás alá vont üzletszabályzata kizárólag a magatehetetlen vagy a szolgáltatás igénybevételére kísérő nélkül nem képes személy, valamint a hat éven aluli gyermek esetében követeli meg.

Az eljárásban megállapítható volt, hogy a kérelmező nem magatehetetlen, gyakran utazik önállóan, gyermekével együtt az eljárás alá vont által üzemeltetett járatokon. A kérelmező tehát képes a szolgáltatás kísérő nélküli igénybevételére, ezért jogosult volt kísérő nélkül utazni.

A gyermek esetében a szolgáltatás igénybevételének feltétele volt kísérő igénybevétele, az adott esetben azonban ez a feltétel teljesült, mivel édesanyjával mint kísérővel kívánta igénybe venni a szolgáltatást.

A *gyermek rögzítését* sem jogszabály, sem az eljárás alá vont üzletszabályzata nem írja elő. Tehát nem feltétele a szolgáltatás igénybevételének, hogy a helyi buszjáraton a gyermeket a kísérője rögzítse akár magához, akár a buszban esetlegesen található valamely biztonsági rendszerhez. Az adott járaton egyébként az eljárás alá vont nyilatkozata szerint sem volt erre szolgáló biztonsági

eszköz (pl. gyerekülés, biztonsági öv stb.), tehát a járművezető ezért sem szabhatta feltételül a rögzítést. A gyermek esetében csupán a kísérő igénybevétele volt feltétel azzal, hogy ő gondoskodik a gyermek elhelyezéséről és felügyeletéről. A kísérő pedig az adott esetben az anya személyében biztosított volt.

A fentiek szerint tehát jogszabályok (illetve az üzletszabályzat) rendezik a biztonságos utazás feltételeit, amelyek nem írják elő a járművezető által a konkrét esetben megkövetelt feltételeket. A jogszabály a feltételek szükségességének és megfelelőségének megítélését nem a járművezetőkre bízta.

Mindezek alapján a hatóság megállapította, hogy az eljárás alá vont a sérelmezett esetben azzal, hogy a kérelmező és gyermeke számára többletfeltételekhez (kísérőhöz, illetőleg a gyermek rögzítéséhez) köthet a személyszállítási szolgáltatás igénybevételét, és ezek nem teljesítése miatt megtagadta tőlük a szolgáltatást, a kérelmezővel szemben fogvatékosságával összefüggésben megsértette az egyenlő bánásmód követelményét közvetlen hátrányos megkülönböztetés formájában.

A kérelmező annak megállapítását is kérte, hogy a járművezetőnek a felszállást követő vita során elhangzott azon kijelentése, hogy „egyedül fel se tudott volna szállni”, a maga kontextusában nézve megvalósította vele szemben a zaklatás tényállását is.

A hatóság ennek megítélése során arra volt figyelemmel, hogy a közvetlen hátrányos megkülönböztetés vizsgálata körében már értékelte azt, hogy a járművezető – félreértelve a helyzetet – indokolatlan feltételeket szabott a kérelmezőnek. A kifogásolt kijelentés is ezzel összefüggésben, az ezzel kapcsolatos vita keretében hangzott el. A hatóság álláspontja szerint ennek a kijelentésnek nincs olyan emberi méltóságot sértő többlettartalma, amely indokolná, hogy a hatóság ezért a kijelentésért a közvetlen hátrányos megkülönböztetésen túl egy másik jogsértés, a zaklatás megvalósítását is megállapítsa. Maga a kifogásolt kijelentés ugyanis tényszerűen a valóságnak megfelelt és éppen az elhangzásának körülményeire tekintettel nem általánosságban utalt a kérelmező fogvatékosságára, magatehetetlenségére, hanem a néhány perccel azelőtt lejátszódó konkrét eseményekre vonatkozott, konkrétan arra, hogy a kérelmező a járművezető segítségével tudott felszállni a buszra. A hatóság megítélése szerint ez a megnyilvánulás a maga kontextusában nem mutat túl önmagán, nem dehisztál, nem sugallja általánosságban azt, hogy a kérelmező egy magatehetetlen, önmagát ellátni képtelen személy. A jelenlévő tanúk vallomása sem utalt arra, hogy a járművezető ezt megalázó, támadó, megfélemlítő módon vagy szándékkal mondta volna, és ezt a kérelmező sem állította. Az adott esetben nem volt megállapítható az sem, hogy az elhangzott kijelentés célja vagy hatása a kérelmezővel szemben ellenséges, megalázó környezet kialakulása lett volna. Ezt a jelenlévő tanúk vallomásai sem támasztották alá. Mindezek alapján nem volt tehát megállapítható, hogy az eljárás alá vont zaklatás formájában is megsértette volna a kérelmezővel szemben az egyenlő bánásmód követelményét, ezért a kérelmet ebben a vonatkozásban elutasította.

A hatóság jogkövetkezményként az eset körülményeire és súlyára tekintettel a hasonló esetek megelőzése, továbbá a mozgássérültekkel szembeni sztereotípiák megszüntetése érdekében megtiltotta a jogsértő magatartás jövőbeni tanúsítását, elrendelte végleges határozatának közzétételét és az eljárás alá vontat bíróság kiszabásával sújtotta.

(2021. májusi határozat)